

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Матеріали міжнародного науково-методичного
семінару «Проблеми і перспективи
навчання іноземних мов у ВНЗ»**

м. Харків

17 листопада 2017 року

Согласно Н.Ф. Федотовой, создание сценария для игры-драматизации разделяется на следующие этапы: прочтение и обсуждение рассказа, распределение ролей, удаление «he said» и «she said», добавление имен перед речью, замена комментариев о героях, их мыслей и чувств на диалог или действие [5, с. 4].

Таким образом, драматизация способствует достижению образовательных, развивающих и воспитательных целей и способствует социальному, эмоциональному, интеллектуальному и лингвистическому становлению личности ученика.

Литература:

1. Бочаров Н.Л. Игры на уроке английского языка на начальной и средней ступенях обучения // Иностранные языки в школе. – 1966. – № 3. – 50-58 с.
2. Колесникова О.А. Ролевые игры в обучении английскому языку // Иностранные языки в школе. – 1989. – №4. – С. 14-16.
3. Леонтьев А.А. Психологические предпосылки раннего овладения иностранным языком // Иностранные языки в школе. – 1985. – №5. – С. 24-29.
4. Михайлова А.Я. Театр в эстетическом воспитании младших школьников: Пособие для учителей начальных классов. – М.: Просвещение, 1975 – 128 с.
5. Федотова Н. Drama in use. Размышления на тему // English. Приложение к газете «Первое сентября». – 2004. – № 4. – С. 3-4.

Гріччина А. В.

Актуальність вивчення урбанонімії в контексті сучасних ономасіологічних студій

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харків

Топоніміка (від грец. *topos* – місце й *onoma* – ім'я, назва) – розділ мовознавства, що вивчає походження, значення, а також правопис географічних назв [3, с. 198]. Очевидно, що ця наука також вивчає розвиток, сучасний стан, природні й соціальні умови минулого, за яких виникли ті чи ті географічні назви. Отже, топоніміка є інтегральною науковою дисципліною, яка перебуває на стику трьох галузей знань: географії, історії, лінгвістики.

Базовим поняттям топоніміки є топонімія – сукупність назв (топонімів) на певній території. Серед топонімів виділяються різні класи: ойконіми – назви населених місць, астіоніми – назви міст, гідроніми – назви річок, дрімоніми – назви лісів, ороніми – назви гір, урбаноніми – назви внутрішньоміських об'єктів, годоніми – назви вулиць, агороніми – назви площ, дромоніми – назви шляхів сполучення, макротопоніми – назви великих незаселених об'єктів тощо.

Оскільки географічні назви мають лінгвістичну природу, спостерігаємо тісний зв'язок топоніміки з мовознавчими науками: ономастикою, історичною лінгвістикою, етимологією, семантикою, морфологією, фонетикою й

діалектологією. Топоніми є частиною загальної мовної системи, тому вони функціонують і розвиваються за її законами, їх виникнення і становлення обумовлюється лінгвістичними закономірностями. Не можна говорити про повноту дослідження лексичної системи мови, не враховуючи клас власних географічних назв, досить численний і специфічний за своєю природою.

Наша увага зосереджена на проблемах урбаноніміки (науки, що вивчає урбанонімію – сукупність урбанонімів) як однієї з перспективних галузей сучасних топонімічних досліджень в українській мові. Виокремлення урбаноніміки в ономастичній царині стало результатом тривалих наукових пошуків цілої низки відомих мовознавців (К. Галас, І. Желєзняк, Ю. Карпенко, В. Лучик, Г. Мезенко, Е. Мурзаєв, І. Муромцев, Н. Подольська, О. Суперанська, М. Торчинський, К. Цілуйко, В. Шульгач, А. Ярещенко та ін.).

Урбанонімія тривалий час залишалась однією з невивчених галузей сучасної ономастики загалом, і топоніміки, зокрема. В українській ономастиці, як і в інших слов'янських, цей клас онімів почали досліджувати лише в останні десятиліття, попри те, що урбаноніми становлять цілком чисельну групу онімного простору.

Зупинімося докладніше на визначенні базових термінів «урбанонім» та «урбанонімія». За Н. Подольською «урбанонім (від лат. *urbanus* – міський + онім) – вид топоніма, власне ім'я будь-якого внутрішньоміського топографічного об'єкта: агороніма, годоніма, хороніма міського, екклезіоніма, ойконіма» [2]. Отже, «урбанонімія» – це сукупність урбанонімів. Білоруська дослідниця Г. Мезенко розуміє під урбанонімією «сукупність усіх назв внутрішньоміських об'єктів, які нині існують або використовувалися в попередні епохи. Це назви лінійних (вулиць, провулків, проспектів, проїздів), територіальних (площ, скверів, парків, ринків, районів, ставків) і масштабних об'єктів (церков, костьолів, монастирів, кінотеатрів, готелів, кафе, пам'ятників, магазинів). Незважаючи на те, що урбанонімія становить корпус назв дуже різнорідних об'єктів, що входять до її складу, ці одиниці тісно пов'язані між собою, переплетені і виконують однакові функції, що є основою їх об'єднання в один клас топонімів: мовний контекст (внутрішньоміські назви) виступає наслідком контексту речей (усі об'єкти розташовані всередині міста)» [1]. Відомий фахівець з ономастики А. Суперанська під «урбанонімією» розуміє всю сукупність назв вулиць, площ, будівель та інших внутрішньоміських об'єктів [4].

У чому ж полягає актуальність подібних досліджень? По-перше, очевидно, що необхідність вивчення урбанонімів обумовлюється динамічним розвитком міст, збільшенням їх території, постійною появою нових імен на картах міст. Відповідно утворюються нові моделі формування урбанонімів, які сьогодні є найрухливішим пластом топонімічної лексики. Старі назви міських об'єктів зникають зі стрімкою швидкістю, доказом чого служать перейменування вулиць, у назвах яких відображені національно-історичні, політичні, культурні чинники розвитку міста й країни загалом. Нові назви відбивають цінності того періоду, коли вони виникли, і ставлення мешканців міст до цих найменувань.

Актуальність вивчення урбанонімів обумовлена також тим, що тут враховані просвітницький і педагогічний аспекти. Населення часто не знайоме з історією назви тих чи тих вулиць, площ, районів, а необхідність найменування, перейменування і повернення історичних назв внутрішньоміських об'єктів вимагає науково обґрунтованої урбанонімічної концепції.

Топоніми набагато більше, ніж інші класи власних назв, пов'язані з історією, економікою, культурою, етнографією народу. Таким чином, топоніми акумулюють, окрім суто лінгвістичних відомостей, ще й відомості культурно-історичного характеру. Тому актуальність дослідження урбанонімів визначається також і тим, що виникає гостра необхідність зафіксувати всі наявні в конкретний часовий момент назви внутрішньоміських об'єктів, розкрити їхній культурний фон й інформаційний потенціал, зберегти їх як цінне джерело лінгвокультурологічного знання.

Одним з факторів, які зумовлюють актуальність вивчення власних назв топографічних об'єктів, є також той факт, що в топонімах значно більшою мірою, ніж в апелятивах, відображені й збережені діалектні риси. А це значить, що топонімічні матеріали здатні допомогти в реконструкції діалектних лексичних систем, у виявленні національних і регіональних мовних рис. Загалом регіональний підхід до вивчення української топонімії дозволяє створити її цілісну систему з урахуванням особливостей локального називання об'єктів, які пов'язані з певними історичними й культурними подіями на цій території.

Важливо й те, що подальший розвиток теорії ономастики (і топоніміки) неможливий без постійного накопичення відповідного мовного матеріалу. Адже осмислення, систематизація, інтерпретування конкретного масиву топонімів є достовірними тільки в тому разі, якщо вони ґрунтуються на переконливому фактичному матеріалі, який допомагає обґрунтувати теоретичні положення, підтвердити або спростувати результати попередніх досліджень, висунути нові завдання й сприяти їх вирішенню.

З огляду на це, у перспективі плануємо зосередити увагу на лексико-граматичних і соціолінгвістичних особливостях урбанонімії Харкова, які дотепер не були предметом спеціального наукового дослідження.

Література:

1. Мезенко А. М. Ономастика / А. М. Мезенко. – Витебск: ВГУ имени П. М. Машерова, 2012. – 152 с.
2. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии / Н. В. Подольская. – М. : Наука, 1978. – 323 с.
3. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1970–1980. – Т. 10. – С. 198.
4. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного / А. В. Суперанская. – М. : Наука, 1973. – 367 с.